

KRZYSZTOF J. GUZEK

>T R E K R O N O R <

HERB MNIEJSZY KRÓLESTWA SZWECJI

GENEZA - WZÓR - FUNKCJA

Z D U N Y K / Ł O W I C Z A - M A J 2 0 1 1

Trzy korony - symbol Szwecji

Na przestrzeni dziejów Królestwa Szwecji, a jest ono jedna z najstarszych monarchii europejskich, ukształtował się system znaków państwowych, wśród których naczelne miejsce zajmują dwa herby: **herb większy Królestwa Szwecji** (*Stora Riksvapnet*) oraz **herb mniejszy** (*Lilla Riksvapnet*) zwany „Trzy Korony” („*Tre Kronor*”).

*Herb większy Królestwa Szwecji
(Stora Riksvapnet)*

*Herb mniejszy Królestwa Szwecji
(Lilla Riksvapnet)*

Herb mniejszy Królestwa Szwecji zwany :Trzy Korony”

Herb „Trzy Korony” jest niewątpliwie jednym z najstarszych w Europie symboli państwowych, jego rodowód bowiem sięga średniowiecz. Przedstawia on w polu błękitnym żółte (złote) trzy korony otwarte w rozstrój, zaś tarcza herbowa zwieńczona jest królewską koroną zamkniętą fleuronami i z regaliaми na szczycie.

*Herb mniejszy Królestwa Szwecji zwany „Trzy Korony” („Tre Kronor”)
i jego odmiana z insygniami Orderu św. Serafina.*

Do dzisiejszego dnia nie jest ostatecznie wyjaśniona geneza **herbu Trzy Korony**.

Istnieją aż trzy legendy tłumaczące pochodzenie tego herbu:

- 1) trzy korony reprezentują trzech bogów Uppsali, świętego miejsca Szwedów przed chrystianizacją, która nastąpiła na przełomie X/XI wieku;
- 2) trzy korony stanowią trzy obszary Uppsali, które miały prawo wyboru króla ;
- 3) trzy korony symbolizują chrześcijańskich świętych Trzech Króli.

Niezależnie od powyższych trzech legend istnieją też historyczne fakty.

Do niedawna uważano, że trzy korony pojawiły się w 1364 r. na pieczęci królewskiej za czasów panowania Albrechta Meklemburskiego (1364-1389), przy czym owe korony miały stanowić królewski symbol - i z czasem stały się herbem Szwecji a nie tylko symbolem władzy królewskiej. Istnieją jednakże doniesienia, iż korony pojawiły się na monetach szwedzkich jeszcze przed okresem panowania Albrechta.

Pieczęć Albrechta Meklemburskiego z herbem „Trzy Korony”

W 1982 r. w Awinionie we Francji odkryto fryz namalowany z okazji odbywającego się tamże w 1336 r. pod przewodnictwem Benedykta II zjazdu koronowanych głów europejskich, w którym uczestniczył poprzednik Alberta, król Magnus Erisson (1316-1377). Na fryzie umieszczone są herby wszystkich uczestniczących w soborze krajów, w tym herb z trzema koronami. Stąd też uważa się, że herbu takiego używał król Magnus Eriksson.

Herb króla Magnusa Erikssona Trzy Korony w Kodeksie Ingerama z 1459 r.

[Źródło: Charlotte Becher, Ortwin Gamber (Hrsg.): „Die Wappenbücher Herzog Albrechts VI. von Österreich. Ingeram-Codex der ehemaligen Bibliothek Cotta“. Böhlau, Wien u. a. 1986]

W 1336 r. Magnus Eriksson odziedziczył Norwegię po swoim dziadku Haakonie V. Królu Norwegii oraz kupił od Danii historyczną krainę Skanię - i jest możliwe, że od tego czasu zaadoptował na swój użytek herb z trzema koronami jako **król Szwecji, Norwegii i Skanii**. Taka też jest obecnie oficjalna wersja pochodzenia trzech koron w mniejszym herbie królestwa.

Gwoli pełnego obrazu dziejów tego herbu odnotujmy fakt, iż trzema koronami przedstawiany był patron Szwecji św. Eryk King (+ 1660), lecz nie ma dowodów iż owe trzy korony świętego występowały w formie herbu *).

Herb „Trzy Korony” występuje także w odmianie z insygniami Orderu św. Serafina **) (tj. z łańcuchem i odznaką orderową w formie krzyża kawalerskiego) - najwyższego szwedzkiego odznaczenia Królestwa Szwecji, ustanowionego w 1748 r. przez króla Fryderyka I.

Godło tego herbu - trzy złote korony, umieszczone w przynależnym im heraldycznym polu barwy błękitnej - stanowi istotny element symboliki insygniów tego orderu - widnieje zarówno na gwiazdzie, jak i na odznace tego orderu, mającej formę krzyża kawalerskiego.

*Insygnia Orderu św. Serafina: (a) - wysadzana brylantami gwiazda orderu,
(b) - łańcuch z odznaką orderową w kształcie krzyża*

Herb mniejszy umieszczony jest także na fladze Króla Szwecji, która jest podnoszona wówczas, gdy na pokładzie jednostki pływającej gości Królowa Szwecji Sylwia.

Flaga króla z herbem Trzy Korony z insygniami Orderu św. Serafina.

*) **św. Eryk** - król Szwecji Eryk IX Jedwardsson (1158-1160). Jest patronem Szwecji, jego popiersie - złote w błękitnym polu ! - widnieje w herbie Sztokholmu.

) **Order św. Serafina - najwyższe odznaczenie Królestwa Szwecji

Herb „Trzy Korony” jest przede wszystkim jest używany jako *signum* państwa przez rząd szwedzki i jego agendy oraz przez ambasady szwedzkie na całym świecie, stąd też stanowi on najbardziej rozpowszechniony na świecie symbol królestwa. Tym samym pełni on - jako znak doskonale czytelny i jednoznaczny - jakby funkcję *logo* państwa szwedzkiego.

Emblemat ambasady Królestwa Szwecji w Warszawie i w Londynie

Wybrane emblematy agend rządowych

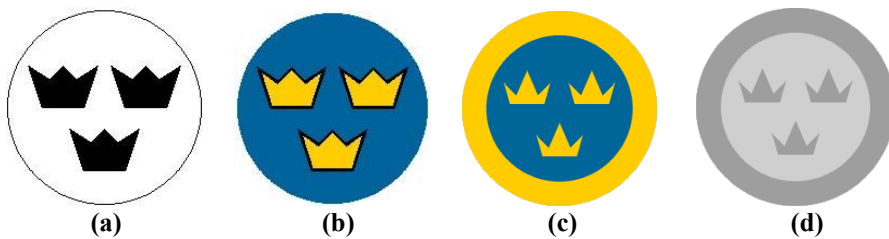
Znaczące miejsce zajmują „Trzy Korony” w symbolice szwedzkiej armii.

Widnieją one w emblematkach na oficerskich czapkach (*ang. - badge*) oraz w herbach wielu służb i jednostek wojskowych, służą do oznakowania sprzętu wojskowego, jednakże najbardziej znane są w świecie jako znak rozpoznawczy szwedzkich samolotów wojskowych.

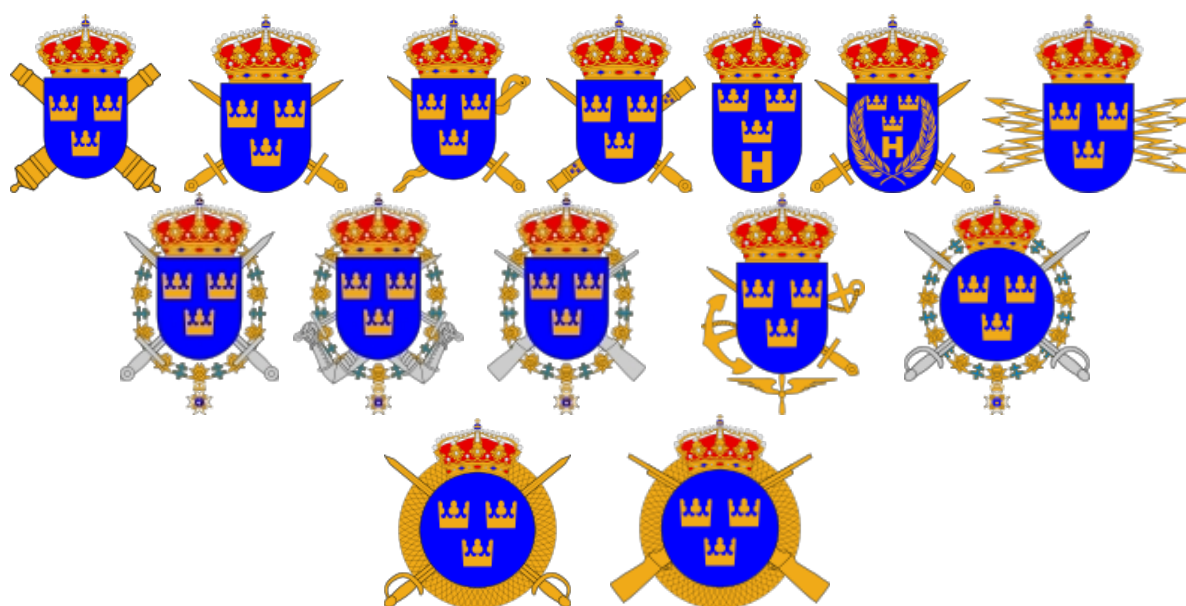
Badge noszone na czapkach szwedzkich oficerów: (a) - wz.1930 z herbem, (b) - wz.1960 z godłem herbu w polu heraldycznym

Trzy Korony malowane są na szwedzkich samolotach wojskowych w formie rondelu (ang. *roundel* - powszechnie używany w lotnictwie wojskowym wielu państw okrągły znak rozpoznawczy)

Znak rozpoznawczy szwedzkich samolot w wojskowych (rondel z trzema koronami):
(a) - 1927-1937, (b) - 1937, (c) i (d) - współczesne [(d) - o obniżonej widzialności, ang. = low visibility]

Dodajmy, że jednostki i służby w szwedzkiej armii dysponują swoimi emblematami w formie herbów; wiele z nich - to herb „Trzy Korony” z dodanymi (podłożonymi pod tarczę) różnymi elementami symbolizującymi konkretną służbę czy też jednostkę

Wybrane emblematy służb i jednostek szwedzkiej armii z herbem Trzy Korony

Herb „Trzy korony” widnieje także w symbolice szwedzkiej policji - w emblemacie, gdzie tarcza herbu nałożona jest na skrzyżowane różgi liktorskie i otoczone dębowym wieńcem, oraz na fladze tej służby.

Emblemat i flaga szwedzkiej policji z herbem „Trzy Korony”

Symbol trzech koron jest powszechnie znany z zawodów hokeja na lodzie, gdzie narodowa reprezentacja Szwecji występuje często z tym znakiem o odwrotnie zastosowanych barwach - błękitnych koronach na żółtych swetrach.. Spełniają w tym przypadku trzy korony jakby logo Szwecji - stąd też szwedzka drużyna hokejowa zwana jest potocznie „Trzema Koronami”.

Narodowa reprezentacja Szwecji w hokeju na lodzie w dwóch rodzajach ubiorów

Bez obawy uchybienia prawdzie można z powodzeniem stwierdzić, że herb „Trzy Korony” jest najbardziej znanym w świecie symbolem Królestwa Szwecji.

Dodajmy, że herb bądź godło herbu Trzy Korony jest w Szwecji umieszczane na niezliczonej ilości bardzo różnorodnych gadżetów.

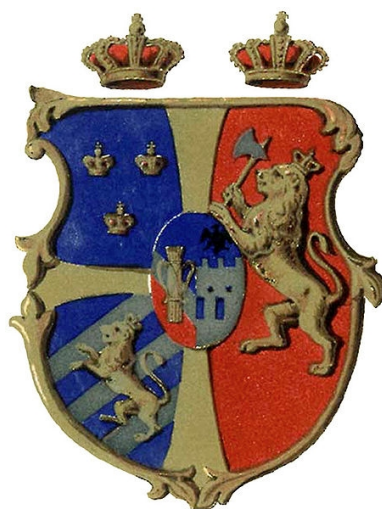

W kartuszu zwieńczonym królewską koroną godło herbu „Trzy Korony” w błękitnym polu heraldycznym

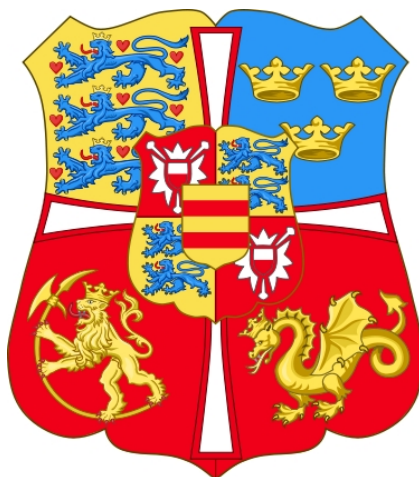
Meandry historii oraz dynastyczne powiązania między Szwecją, Norwegią i Danią sprawiły, iż herb „Trzy Korony” znalazł swoje miejsce także w herbach tych królestw.

(a)

(b)

(c)

Złożone, wielopolowe herby królewskie z herbem Trzy Korony”: (a) - herb królowej Katarzyny Mansdotter, żony Eryka XIV z dynastii Wazów, (b) - herb króla Szwecji i Norwegii z dynastii Bernardott’ów z okresu unii (c) - herb królestwa Danii, Szwecji i Norwegii z 1460 r. Danii

Post scriptum

Mamy i w Polsce swoje trzy korony - w herbie Kapituły Krakowskiej oraz ... szczyt Trzy Korony w przepięknych Pieninach

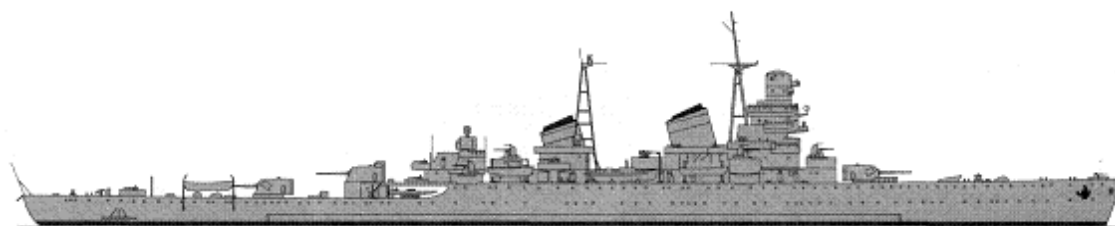
*Herb Krakowskiej Kapituły Katedralnej
fragment zwornika z kaplicy Czartoryskich
(2. ćw. XV w.)*

Szczyt Trzy Korony w Pieninach

Aneks do Trzech Koron

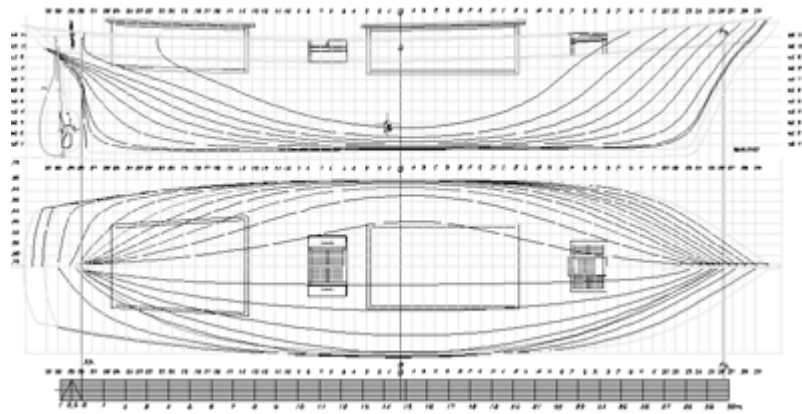
Krażownik „Tre Kronor” - flagowy okręt Szwedzkiej Navy (1947 - 1964)

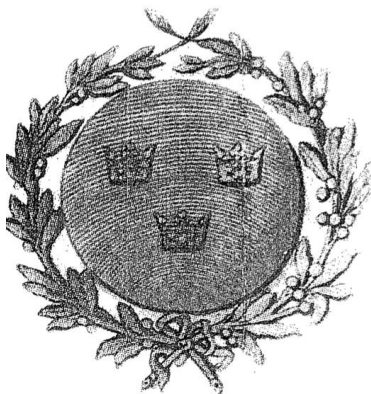

Bryg „Tre Kronor” - szkolny żaglowiec ufundowany przez mieszkańców Sztokholmu

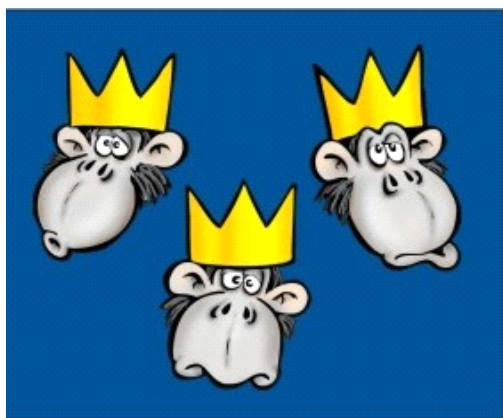
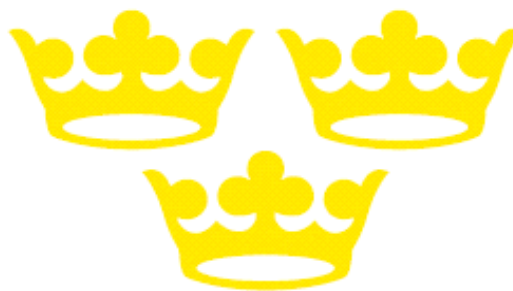
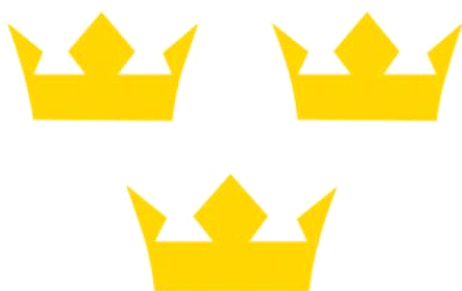
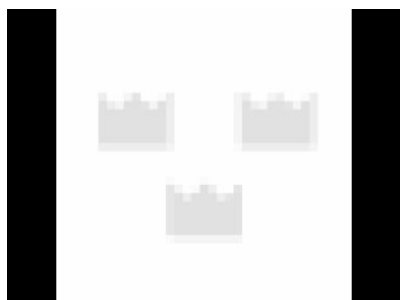
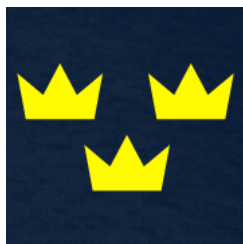
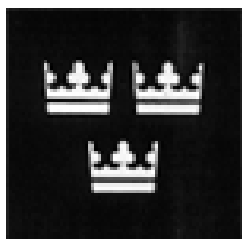

Przedmioty użytkowe z Trzema Koronami

Trzy Korony - niektóre logotypy i ...

... logo na wesoło !